

Recent Advances in Science

**North Macedonia
Skopje**

**LEADERSHIP AND INNOVATION UNIVERSITY
SEPTEMBER 23, 2022,
NORTH MACEDONIA
SKOPJE**

LEADERSHIP AND INNOVATION UNIVERSITY

**RECENT ADVANCES
IN SCIENCE**

**PROCEEDINGS OF THE 1st INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND
PRACTICAL CONFERENCE**

**SEPTEMBER 23, 2022,
NORTH MACEDONIA SKOPJE**

UDC 001

Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference «RECENT ADVANCES IN SCIENCE» (September 23, 2022). LIU. 2022. 26 P.

Proceedings of the International Scientific and Practical Conference contain scientific articles and reports of doctors of sciences, professors, researchers, scientists, lecturers, teachers, students of different degree levels as well as other interested persons and practitioners from all over the world in different fields.

**Articles are published in the author's edition and formatting.
The authors are responsible for the accuracy of the information.
The editors have the right to make changes that do not change the content and essence of the article.**

e-mail: insciencon@gmail.com

New conferences on the website: <https://sciencon.mozello.site.com/>

©2022 LEADERSHIP AND INNOVATION UNIVERSITY

©2022 AUTHORS OF THE ARTICLES

Перцева В. А

ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ХУДОЖНЬОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Pertseva V. A.

PRAGMATIC ASPECT OF ARTISTIC COMMUNICATION

Анотація. Розгляд прагматичного аспекту художньої комунікації вимагає особливої уваги до прагматичних і комунікативних компонентів. У роботі досліджується прагматичний аспект текстів художньої літератури з позиції когнітивної лінгвістики. Прагматика тексту є складним явищем і складається із багатьох компонентів, експліцитно або імпліцитно поданих у тексті. Автор доводить, що її повне розкриття, «прочитання» веде до успішної взаємодії в межах тексту між адресатом і адресантом. Серед питань, що аналізуються, особливо відзначається вивчення змістовних планів прагматичного повідомлення, яке ставить за мету відбиття певної інтенції автора, створення ситуації комунікативної взаємодії для її подальшого осмислення, розглядаються форми реалізації прагматичного аспекту й процес відбору належних мовних одиниць.

Ключові слова: висловлення, текст, комунікація, комунікативно-прагматичний аспект, мовна діяльність, мовні засоби, художня комунікація, структурна організація тексту.

Abstract. Consideration of the pragmatic aspect of artistic communication requires special attention to pragmatic and communicative components. The work examines the pragmatic aspect of literary texts from the standpoint of cognitive linguistics. The pragmatics of the text is a complex phenomenon and consists of many components explicitly or implicitly presented in the text. The author proves that its full disclosure, "reading" leads to successful interaction within the text between the addressee and the addressee. Among the analyzed questions, the study of the content plans of a pragmatic message, which aims to reflect a certain intention of the author, to create a situation of communicative interaction for its further understanding, is especially noted.

Key words: expression, text, communication, communicative-pragmatic aspect, language activity, language means, artistic communication, structural organization of the text.

Процес комунікації природно пов'язаний із прагматичним аспектом, оскільки повідомлення завжди сприймається й інтерпретується людиною. Комунікативний аспект належить до процесу спілкування, а прагматичний – пов'язаний з адресатом, ситуацією спілкування, вибором і контекстом вживання відповідних мовних одиниць. Прагматичний аспект обов'язково спирається на значний склад мовних одиниць, який насамперед пов'язаний з особою, яка робить свій вибір, використовуючи мову як засіб спілкування, і враховуючи ситуацію спілкування, соціальний портрет ознак адресата.

Будь-який текст комунікативний, тобто містить конкретну інформацію, яку передає адресант, і яка повинна бути зрозумілою для адресата. Сприймаючи отриману інформацію, адресат вступає в певні особисті, тобто прагматичні стосунки з текстом. Ці стосунки, з одного боку, можуть мати інтелектуальний

характер, тобто текст може бути для адресата джерелом інформації про певні факти, події та явища. З іншого боку, отримана інформація може мати глибокий емоційний вплив на адресата.

Прагматичний аспект мовної діяльності пов'язаний зі свідомим вибором мовних засобів для найбільш ефективного впливу на співрозмовника з метою викликати у нього певні думки, почуття, реакцію. Прагматичний аспект реалізується також в бажанні мовця самовиразитися, його прагненні якнайкраще виразити, або навпаки приховати, завуалювати власні думки, почуття, цілі, тобто він наполегливо й послідовно намагається експлікувати комунікативну функцію мови.

Говорячи про прагматичний аспект художньої комунікації, треба враховувати, по-перше, що, прагматика тексту є ознакою впливу як цілого тексту, так і його окремих одиниць, який регулюється інтенціональними завданнями адресанта, який розуміє ситуацію спілкування в широкому значенні цього слова, по-друге, прагматичний аспект забезпечує характер відбору мовних засобів автором художнього твору, а також правильне розуміння кожного конкретного висловлювання.

Майже усім рівням мовної діяльності властива ілюквативність, тобто причетність конкретного мовного акту до комунікативного наміру автора. В процесі реалізації інтенціонального аспекту комунікації мовець насамперед повинен змусити адресата зрозуміти свій намір. Отже, використовуючи ту чи іншу фразу, адресант узгоджує її:

- ✓ з власними комунікативними цілями,
- ✓ з відповідними правилами комунікації,
- ✓ з доцільністю фрази в контексті цих цілей і правил.

Отже, мовець повинен чітко визначити межі свого комунікативного впливу на адресата. Вміння використовувати прагматичний потенціал мовної одиниці

належить до мовної компетенції мовця і визначає його вибір тієї або іншої мовної одиниці. Автор-оповідач-адресант художнього твору відбирає й організовує мовні засоби так, щоб вони не лише передавали зміст, а насамперед викликали в адресата емоційну реакцію й естетичну насолоду, що безпосередньо пов'язано з прагматичною функцією художнього тексту, яка визначається як бажання спонукати читача до думок, системи естетичних оцінок адресанта, переконання в правильності його життєвої позиції, а також у необхідності зробити для себе певні практичні висновки. Автор використовує когнітивний набір знань природної мови (уявлення про навколишній світ, особистий досвід, знання про певну життєву ситуацію та соціальну сферу спілкування) в прагматично орієнтованих художніх текстах для вирішення проблеми комунікації, що характеризує певну поведінку людини, враховуючи інтелектуальний рівень адресата цього тексту.

Прагматичний аспект в художній комунікації залежить від багатьох факторів: адресата, ситуації спілкування, культура, епоха, вікові, гендерні й соціальні характеристики адресанта, структури тексту. Ускладнена структура художнього тексту характеризується як суперструктура, яка створюється на фундаменті прагматичного потенціалу мовних одиниць і дозволяє передати великі обсяги інформації. Структурна організація тексту може розглядатися в двох планах: в аспекті вираження і в аспекті змісту. Вона знаходить своє відображення насамперед у послідовності розташованих частинах тексту і його смислових одиницях. Крім того, прагматичний аспект художньої комунікації пов'язаний з інтерпретацією кожного конкретного речення або цілого висловлювання в широкому контексті, який містить попередній послідовний текст, а також переконання й очікування учасників комунікації, їхні стосунки, взаємні зобов'язання, сукупність наявних знань тощо.

Отже, тісна взаємодія мови зі сферою її функціонування, емотивними і предметно-діяльними процесами актуалізує інтеграційний підхід до вивчення прагматичного аспекту, адже процес його організації лежить в основі розуміння мови й тексту. Саме це дозволяє відновити редуковані фрагменти тексту, нечітко виражене знання та отримати усім учасникам комунікації нову інформацію. Розгляд прагматичного аспекту художньої комунікації вимагає особливої уваги до прагматичних і комунікативних компонентів як вербальних, так і невербальних явищ.

Список використаних джерел

1. Бацевич Ф. С. Дискурсивна прагматика: Проблемне поле, дослідницька одиниця *Studia Linguistica*. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. С.4-11.
2. Горбач І. М. Художній текст та його комунікативно-прагматичний аспект. *Проблеми семантики слова, речення та тексту*. 2012. № 29. С. 32-38.
3. Якобаш А. О. Аспект та роль контексту у «художній» комунікації». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2022. № 53. Т. 2. Режим доступу: https://vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v53/part_2/10.pdf

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА:

Перцева Вікторія Анатоліївна – доцент, канд. філол. наук, доцент кафедри українознавства, Харківський національний університет внутрішніх справ, Україна, ORCID ID: 0000-0002-5203-761X